

Datum
2020-06-23
Adress
August Palms Plats 1
Diarienummer
STK-2020-541

Yttrande

Till
Miljödepartementet

Remiss från Miljödepartementet - Naturvårdsverkets och Statskontorets rapporter - Översyn av åtgärdsprogram för luftkvalitet M2020/00276/KI

Sammanfattning

Malmö stad anser att det är välkommet att den nationella samordningen samt att resurserna att stödja kommunerna i deras luftvårdsarbete förstärks. Samtidigt är det viktigt att det med ett utökat kommunalt ansvar följer resurser att genomföra detta. Kommuner som idag genomför luftkvalitetsmodellering bör kunna bli kompenserade för detta arbete i motsvarande grad som föreslagna nationella aktörer kommer att bli. Genomförs utredningarnas förslag kommer Malmö stad att behöva ta fram en Förebyggande luftkvalitetsstrategi för hur det långsiktiga arbetet med att förbättra luftkvaliteten ska arbetas in i kommunala planer och program.

Yttrande

Malmö stad anser att det är välkommet att den nationella samordningen och resurserna att hjälpa kommuner med luftvårdsarbetet förstärks. Betydande resurser föreslås avsättas för att SMHI och andra aktörer ska kunna bygga upp stödsystem, framförallt riktade till kommuner som inte idag genomför luftkvalitetsförordningen fullt ut. Malmö stad anser att de kommuner som själva idag har byggt upp kompetens och infrastruktur, för till exempel modellering av luftkvalitet, bör kunna kompenseras i motsvarande grad. I likhet med utredningens beskrivning anser Malmö stad att det är nödvändigt att de kompetenser och den modelleringsinfrastruktur som har byggts upp under många år kan fortsätta att utnyttjas effektivt, både i Malmö och hela samverkansområdet Skåne. Samordningseffekter med stadsplaneringen är en av de viktigaste tillgångarna i detta sammanhang. Det vore därför rimligt att städer som idag genomför luftkvalitetsmodellering kan fortsätta med detta och att de kan kompenseras i motsvarande grad som de resurser vilka föreslås för SMHI för de nationella modelleringsresurserna.

Det är oklart huruvida alla kommuner kommer att ha resurser eller kompetens att utnyttja de stödsystem som föreslås. Om inte kommer eventuella uppdrag att få läggas utanför den kommunala organisationen. Skulle uppdrag och kompetens i huvudsak hamna hos konsultbolag är risken stor att samordningseffekter med annan kommunal planering går förlorad. Idag samverkar Malmö stad med flera andra skånska kommuner inom övervakning

av luftkvaliteten vilket är nödvändigt för att kompetens behålls inom kommunen och utnyttjas på ett effektivt sätt. Malmö stad hade därför önskat se förslag på åtgärder med syftet att stärka befintliga och nya samverkansområden för övervakning av luftkvaliteten enligt MKN.

Avsnitt 4.3 Förbyggande luftkvalitetsstrategi (FLIS)

Naturvårdsverket föreslår vidare införandet av en tvåstegsmodell då åtgärdsprogram ska tas fram. I det första steget ska alla kommuner som har luftföroreningshalter över den övre utvärderingströskeln (ÖUT) ta fram en strategisk plan – kallad en förebyggande luftkvalitetsstrategi (FLIS) – för genomförandet av ett långsiktigt och för luftkvaliteten förbättrande arbete för att undvika att miljökvalitetsnormen överskrids.

Även om Malmö inte överskred ÖUT under 2019 har detta skett under tidigare år (se tabell 1) och sannolikheten är stor att så sker igen under år med mindre gynnsamt väder. Malmö stad gör bedömningen att det både är önskvärt och kommer bli nödvändigt för Malmö att ta fram en förebyggande luftkvalitetsstrategi enligt utredningens modell om förslagen genomförs. FLIS innebär att ett systematiskt arbetssätt införs för att i den strategiska planeringen och samordningen med andra kommunala intressen inlemma luftkvalitetsfrågor. Det kommer innebära att krav ställs på att tydligt definiera luftkvalitetsfrågorna i många planer och program som berör stadsplanering. Arbetssättet motiverar till att fortsätta luftkvalitetsarbetet även om MKN inte överskrids. Nytt är också att en samhällsekonomisk analys ska ingå i den strategiska planen.

Malmö stad bedömer däremot att Malmö inte kommer att behöva införa ett fullt utvecklat åtgärdsprogram igen, om inte förutsättningarna förändras avsevärt.

		MKN	ÖUT	Malmö 2015 – 2019
NO₂	År	40	32	30, 30, 26, 26, 22
	Dygn	60	48	56, 55, 52, 49, 44
	Timme	90	72	76, 76, 71, 69, 61
PM₁₀	År	40	28	23, 20, 18, 23, 17
	Dygn	50	35	37, 29, 30, 37, 30
PM_{2,5}	År	25	17	12, 12, 11, 13, 10

Tabell 1. Miljökvalitetsnorm (MKN), övre utvärderingströskel (ÖUT) och uppmätta halter i Malmö under åren de fem åren 2015 – 2019 för NO₂, PM₁₀ och PM_{2,5}.

Naturvårdsverket och Statskontoret bedömer att kommunerna inte kommer att få nämnvärt ökade kostnader om förslagen införs. Att ta fram en förebyggande luftkvalitetsstrategi (FLIS) enligt utredningens modell kommer däremot, åtminstone initialt, att kräva utökade resurser i den kommunala organisationen. Även genomförandet kommer kräva ökad samordning inom staden så att strategin verkligen genomsyrar stadsplaneringen och därmed får avsedd effekt.

Malmö stad anser därför att en plan för finansieringen av detta utökade kommunala ansvar behöver tas fram.

Avsnitt 5.5 Differentierad avståndsbaserad vägslitageskatt

Naturvårdsverket föreslår att en differentierad avståndsbaserad vägslitageskatt för tung lastbilstrafik införs. Nationella styrmedel som påverkar hela fordonsflottans sammansättning hjälper till att sänka halterna generellt, vilket indirekt minskar risken för överskridanden av MKN. Ett annat syfte med en avståndsbaserad vägslitageavgift är att förhindra att utländska logistikföretag väljer att låta sina äldre fordon trafikera Sverige, och därför bör avgiften läggas på samma nivå som i andra EU-länder.

Malmö stads mätningar bredvid E6 vid Tygelsjö år 2017 visade att utsläppen från trafiken var högre än förväntat. Det är troligt att en stor del av de förhöjda utsläppen beror på en stor andel tunga transporter från färjorna som går till kontinenten. Förslaget att införa en vägslitageskatt för tung lastbilstrafik skulle kunna minska dessa utsläpp, varför Malmö stad ställer sig positiv till förslaget.

Övriga synpunkter

Malmö stad önskar även påpeka att luftkvaliteten inte bara är beroende av lokala utsläpp och åtgärder för att minska dessa. Långväga transporter av luftföroreningar från Danmark och kontinenten påverkar i hög grad luftkvaliteten i Malmö, särskilt när det gäller luftburna partiklar (PM_{2,5}). Så mycket som 80 procent av halten av PM_{2,5} i Malmö kan ha sitt ursprung utomlands, varför möjligheten att minska halterna även är beroende av internationella avtal om utsläppsminskningar, till exempel NEC, National Emissions Ceilings (2016/2284/EU) samt utsläppsbegränsningar för fordon (Euro-klassning).

Ordförande

.....
Karin Stjernfeldt Jammeh
.....

Sekreterare

.....
Anna-Lena Alnerud
.....